

ЗАНЕМЕЛИТЕ КАМБАНИ

На другия ден беше Успение Богородично, храмовият празник на Жрелинския манастир, прочут по чудотворната икона на светата майка и по трите сладкогласни камбани, чийто ек благославяше цялата плодородна котловина, над която манастирът господствуваше с бялата си ограда горе в планината.

По стар обичай тия камбани се биеха само на Успение и на Великден и първият удар се даваше от ръката на самия игумен. Тогава техният меден ек се разнасяше от камбанарията звучен, сладък и тържествен, сякаш слизаше от небето, разстиляше се на широки вълни, падаше над селата, подемаше душите към бога и обръщаше очите към неговите селения - небесата.

И богомолците от деветте села на широката котловина и от по-далеко прииждаха да се черкуват в стария манастир, да се покланят на чудотворната икона, да поднесат дар и да искат изцеление на душата и на тялото си.

Старият игумен отец Йоаким погледна слънцето, което беше вече паднало зад големия манастирски орех, видя, че сянката на дългия чардак е покрила половина черквичката, и плаха тревога сви душата му. Наближава вечерня, трябва да удари камбаните.

Готов ли е?

Той погледна ръцете си да види чисти ли са, погледна изметения двор и хората, които на купчини стоеха пред камбанарията и гледаха нагоре. После се качи, мина по широкия и дълъг чардак на зданието, дето бяха килиите на калугерите, слезе пак с бързи крачки по високите дъсчени стъпала и се изгуби някъде из двора. От два дена той добър старец не си е почивал. Той искаше да бъде готов за тържествения празник. Всичко да бъде чисто, изправно. Да свети. Ще дойдат всякакви хора, и прости, и знатни. И владиката може да дойде. Всяка паяжинка в черквичката беше изметена, всяко кътче - прегледано. Каменните плочи бяха измити, лъснати. Особено се радваше игуменът на златния ореол, с който един богат човек от далечно място дойде и украси главата на чудотворната света майка. Той постави и скъпа лилава копринена завеска на иконостаса пред нея.

Много пъти отец Йоаким идва пред иконата, поправя гънките на тая завеса и се радва на тоя ореол от чисто злато.

Всичко бе готово. Наближаваше тържественият час. Братята бяха вече по килиите си и се приготвяваха за вечернята.

Но игуменът искаше още веднъж да провери. Може би е забравил нещо. И той отново влезе в черквичката. Малка, ниска стара черквичка, градена кой знае в кои години, запомнила старите царе, преживяла робството и благословила новото царство. Вътре вече бе влязъл вечерният мрак и се молеше пред запалените кандилца, чиито малки пламъчета се губеха пред благите усмивки на светиите. Те бяха умилително тържествени пред деня на големия празник.

Дядо игумен спря учудено на прага, защото видя пред светата икона тъмния силует на жена с дете в ръка. Старецът се ядоса. - На днешната вечерня не се влизаше в черква, преди да ударят тържествено камбаните. Така беше обичаят.

Той пристъпи тихо към влязлата и я изгледа. Тя беше дрипава, мръсна, забрадена с нечиста кърпа, така че само очите ѝ се показваха. Тя бе стъпила на плочите с боси, изцапани крака, които бяха отпечатали стъпките си по пода, и това ядоса повече чистия старец. Жената не го усети. Тя се молеше високо, с плач, и поднасяше пред стъпите на светата майка своето болно дете, бледо, извехнало, като ланско цвете. То бе склопило очичките си, дишаше тежко и болезнено стенеше.

- Запази ми го и го спаси, майко Богородичке, едничко ми е - шепнеше жената и се навеждаше ниско, като дърво под силата на вятъра. Сълзите ѝ капеха по студените плочи, както капеше восъкът от горящите свещи.

Жената извади от пазухата на ризата си малка игличка със синьо топченце на края и я забодде на новото копринено перде.

- Приеми това от мене, света майко. Нямам нищо друго!

- Защо си влязла тук? - каза сърдито старецът. - Камбаните още не са били. Не знаеш ли обичая?

- Не знам, отче - каза объркано жената.

- Излез сега. После, после ела!

Жената покорно се обърна, стисна детенцето в прегръдките и тръгна. Отец Йоаким я проследи с поглед. И когато тя мина през светлината на вратата, още един път забеляза колко е дрипава и нечиста.

Игуменът видя, че по плочата, на която стоеше жената, бяха останали кални петна. Той видя върху завесата простата игличка със синята топчица накрая. Тая топчица личеше като дървеница върху хубавата завеска и я грозеше. Отец Йоаким я извади и я захвърли в ъгъла. След това се прекръсти пред иконата, оправи хубаво завеската и излезе.

Без тая случка всичко друго беше в ред. Но неговото добро сърце забрави това, като видя, че дворът бе изпълнен с богомолци, които държеха свещи и чакаха да ударят камбаните, за да влязат в черквата. Братята също бяха готови. Те бяха слезли долу и разговаряха с народа за предстоящия празник.

Събралите се стъписаха, като видяха игумена. Мъжете се поклониха, а жените се наредиха, за да му целуват ръка. Празничното дойде. Душата на стареца омекна и той гласно благослови всички.

Слънцето падаше към ниското и слаб ветрец слизаше от балкана, пътьом клатеше леко листата на ореха и отиваше долу в котловината даа поиграе с реката.

Старецът си уми ръцете на чешмата. Млад прислужник му подаде пешкир, та се избърса, след това се прекръсти и се покачи на камбанарията. Братята застанаха пред черковната врата, а народът се натрупа зад тях със смирено ожидание. Всички очи се устремиха към върха на камбанарията, дето игуменът се изправи да изпълни свещения обичай.

Той се прекръсти и дръпна въжето, което люлееше отведнъж трите езика на камбаните. И плеснаха силно тия три железни езика по медните уста на тежките камбани. Веднъж, два, триж.

Но камбаните мълчеха и не издаваха никакъв звук. Тия бронзови майки, обременени от звукове, бяха занемали.

Страшно беше да се гледа как железните тежки езици бият по чистия метал, а той стои безгласен. . . Имаше нещо мъчително в тая работа. Трите камбани се

люлееха и се напъваха ужасени, като глухонеми, които искаха да обадят за някой страшен пожар и не можеха.

Старецът задърпа с всички сили въжето, като се навеждаше и изправяше. Ала камбаните упорито мълчеха.

Ужас обзе монаха. Дъхът му се спря и притъмня пред очите му. Той изпусна въжето и се строполи на дъсчения малък под пред камбаните.

Хората, изумени, стоеха на двора, кръстеха се и никой не смееше да продума. Вцепениха се душите. Братята се качиха на камбанарията да свестяват стареца. Те го свалиха долу. Той се крепеше на ръцете им, бледен като мъртвец, съкрушен, наказан от това велико чудо, и едвам произнасяше:

- Поличба божия! Молете се, братя християни, голям грях е сторено.

Въведоха го в черквата. А след него нахлу народът. И всички паднаха на колене, кръстеха се и шепнеха молитви. Жените плачеха с глас. Децата изплашени пищяха.

Отец Йоаким падна на колене пред чудотворната икона, смазан, изумен и отчаян. Той удари челото си о студените плочи и дълго остана така. Старото му лице се измокри от сълзи.

Той съзнаваше, че е станало нещо страшно, че бог е разгневен, че голям грях тежи и обременява земята. И не знаеше какво е това, и не можеше да намери думи за молитвата си.

И безпомощен, той вдигна очи към светата майка, чийто образ, обкован в злато, кротко гледаше между двете лилави крилца на копринената завеса.

Игуменът стана, закръсти се, поправи с несъзнателно движение завеската и замаян, зашуря поглед по иконите, по троновите, по пода. В ъгъла под иконостаса той видя синята главичка на иглата, която бе захвърлил, наведе се, взе я като сънен и я забодя на завесата.

И отведнъж навън екна славословещият бога ек на камбаните, разнесе се тържествено и нахлу живо в черквата.

Богомолците бързо излязоха навън, излязоха всички на двора, и братята, и игуменът, и паднаха с поклон на земята, поразени от новото чудо, което видяха.

На камбанарията нямаше никой, а тежките камбани се люлееха силно, свободно, леко и биеха самички.